

Därför valde jag ställning

Jonas Wetterberg berättar

Efter jobbet

Växer Johnas drömhem fram

NYA OROSMOLN I BYGGBRANSCHEN

Höstens nummer av Ställningsaktuellt uteblev då vi inte hade något tryckeri att tillgå men nu kör vi så det ryker igen. Äntligen kunde STIB hålla en fysisk årsstämma vilket var glädjande och uppskattat hos alla.

Nu när mycket av eländet med pandemin har lagt sig tornade det upp sig nya orosmoln med framför allt kriget i Ukraina. I skrivande stund börjar konsekvenser av detta märkas i många led med brist på komponenter, vilket drabbar oss alla.

Självklart lider man mest med det ukrainska folket som har blivit attackerat med katastrofala följder. Som om inte detta vore nog så står vi inför en cementkris kopplat till klimatkris som kan innebära tvärnit för byggbranschen med kort varsel.

Alla har så klart märkt av detta i form av höjda el- och drivmedelskostnader vilket slår hårt på hela samhället då vi alla är beroende av detta. På sikt innebär detta minskad köpkraft för samhället vilket kyler av ekonomin och drabbar troligen byggbranschen hårt. Byggföretagens prognos förmedlar att byggandet kommer att gå ner under 2022 och riktigt kraftigt under 2023.

När man läser och summerar detta så ser det eländigt ut några år framöver men jag är övertygad om att vår bransch klarar av detta och står ännu starkare när det vänder uppåt igen. För tillfället känns det som att byggandet har rejäl fart och förhoppningsvis håller det i sig framåt.

Nog om elände – nu till lite innehåll i detta nummer. Det blir en intressant artikel om praktiska moment i utbildningarna där Ställningsaktuellt har besökt en Y3-kurs i Sibbhult. Det blir även lite röster från några av styrelsemedlemmarna som förhoppningsvis kan vara av intresse.

Avslutningsvis vill jag rikta mina tankar till det ukrainska folket och hoppas att detta vansinne tar slut inom kort.

Hoppas nu att vi i alla fall får en skön sommar och semester när det är dags för det!
Roger Björk, ordförande STIB

12

16

20

INNEHÅLL

Årsstämman 2022	4
Kansliet sammanfattar	6
Föreningens framtida mål	8
Kansliet svarar och förklarar	10
Efter jobbet	12
Praktiska moment i utbildningarna	16
Kraftig inbromsning för byggandet	18
Därför valde jag ställning	20
Röster från styrelsen	23
Tre snabba till leverantörerna	26
Lösning korsord 1/2021	29
Korsord	31

Ställningsaktuellt
Ansvarig utgivare: Roger Björk

REDAKTIONEN

Ingela Stjernberg, Håkan Carlsson, Daniel Pernikliski
Omslagsbild: Kent Eng

Annonsering, annonsmaterial samt manuskript avsedda för publicering i tidning sändes under adress:

Ställningsaktuellt
Box 38
294 21 Sölvesborg

Tel: 0456-33 30 95
E-post: info@stib.a.se
STIB på internet: www.stib.a.se

Produktion/Tryck:
Exakta Print, Malmö
Tel: 040-671 77 70
Tidningen skickas till medlemsföretagen för distribution

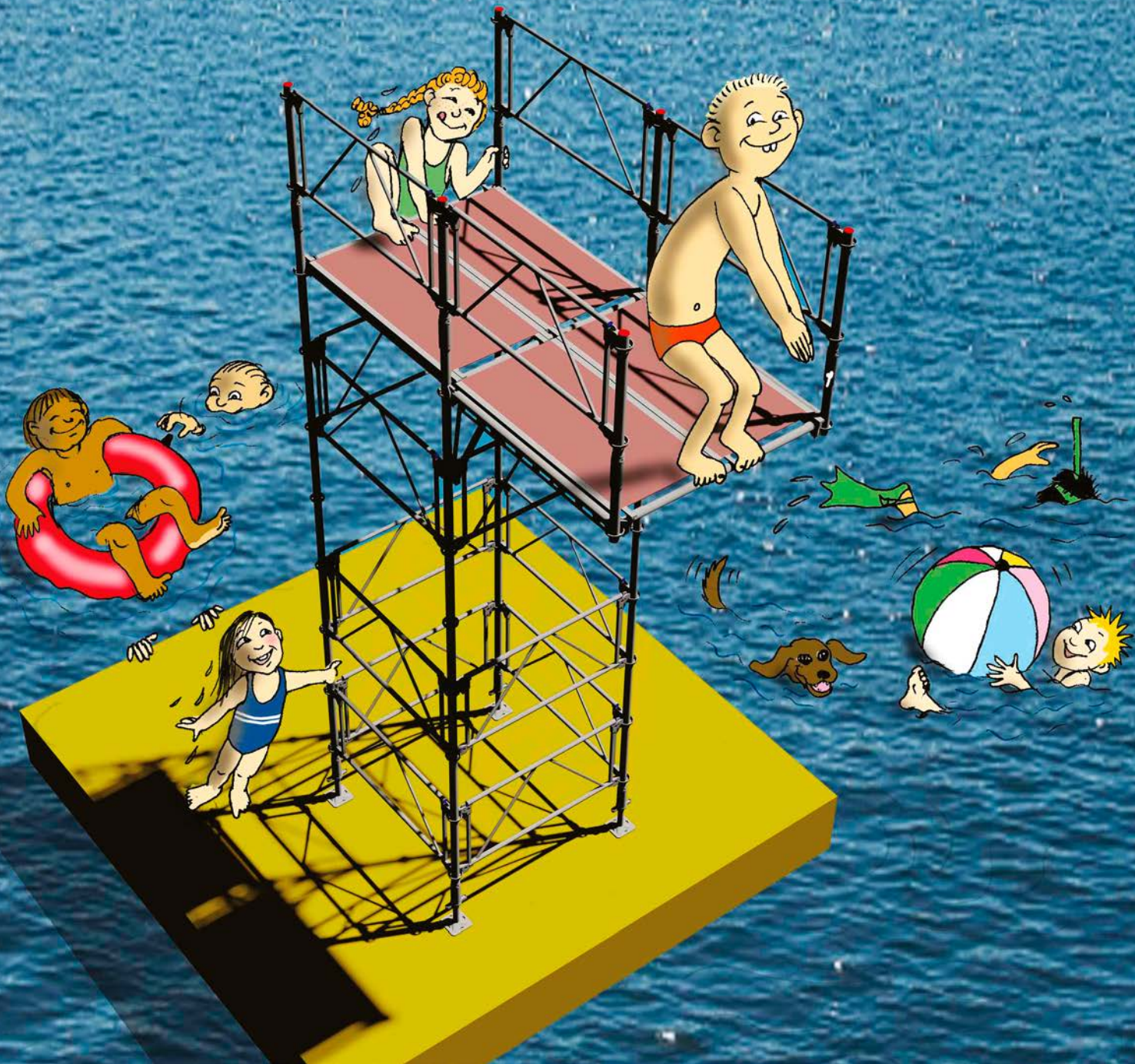
Har du några idéer som skulle kunna förbättra arbetssituationen för ställningsbyggare?

Tveka inte att kontakta kansliet:

Adress: Box 38, 294 21 Sölvesborg
Telefon: 0456-33 30 95 E-post: info@stib.a.se

Glada sommarhälsningar från med hopp om en riktigt härlig badsommars!

GÖTEBORG

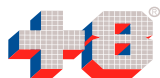
Ringögatan 33
417 07 Göteborg
Tel: 031-779 90 50
Fax: 031-779 74 80
gbg-se@pluseight.com

STOCKHOLM

Söderbyvägen 36
194 91 Upplands Väsby
Tel: 031-779 90 50
Fax: 031-779 74 80
sth-se@pluseight.com

SKELLEFTEÅ

Maskinhuset
Örviksvägen 7
932 33 Skelleftehamn
Tel: 0910-770 931
ske-se@pluseight.com

www.pluseight.com

Årsstämman 2022

– äntligen fysisk sammankomst igen

I mars månad höll STIB sin 36:e årsstämma på Hasselbacken i Stockholm. Äntligen kunde medlemmarna mötas fysiskt igen. En trevlig nyhet detta år var en paneldebatt mellan Byggnads och Byggföretagen där Kattis Ahlström var moderator.

Det kändes i luften att deltagarna var glada över att kunna vara med i stora sammankomster igen. Dessa två år i pandemins tecken har inneburit minst sagt stora inskränkningar på hur olika verksamheter bedrivs. Eftersom en så viktig del av stämmans betydelse just är mötet mellan kollegor från hela landet var det oerhört välkommet. STIB håller tummarna för att det fortsätter så.

Totalt var det 126 deltagare i lokalen och de som deltog under stämmans slutna del fick bevittna ett av de mest effektiva mötena på länge. Allt var klubbade och klart långt före utsatt tid. Som brukligt möblerades styrelsen och valnämnden om något – några avgick och några tillkom. Roger Björk fick fortsatt förtroende och förblir ordförande för STIB även 2022.

Föreningen gjorde betydande vinst 2021, mycket beroende på pandemin. Subventionerade poster i budgeten, såsom årsstämman och höstmötet, har inte kunnat äga rum.

– Det här är ju ett fantastiskt resultat, men vi ska ha i åtanke att det här är under en tid när väldigt mycket har legat nere. Så det är ingenting vi räknar med framöver utan det är lite unikt, säger Håkan Carlsson, kanslichef för STIB.

Även STIB Service gjorde relativt stor vinst. Mycket kan förklaras med att många köpt kurser långt i förväg, i och med BYNs nya sätt att hantera lärlingar.

Höstmötet 2022 kommer att vara i Prag 22-25 september. Resan var planerad redan till 2020 men har skjutits upp två år i rad på grund av pandemin.

– Vi håller tummarna för att inte någonting sätter grus i maskineriet den här gången. Vi lever ju i en orolig tid, men vi siktar på det här, säger Håkan Carlsson.

Den öppna delen inleddes med en debatt mellan Byggföretagens Gustaf Gedda, Arbetsrättsjurist, samordningsansvarig Byggavtalet, och Roger Johansson, enhetschef på Byggnads avtalsenhet. Om en av branschens största utmaningar; UE/Bemannings och den sunda konkurrensen. Är det lätt att göra rätt? Vem är vinnare och vem är förlorare? Dessa frågor försökte redas ut med hjälp av moderator Kattis Ahlström.

Roger Johansson menade att i spåren av EU:s utvidgning och den fria rörligheten av varor och tjänster, så började byggbranschen konkurrensutsättas internationellt. Även om konkurrens i grunden är bra så har det också möjliggjort en ny typ av osund konkurrens. Svårigheten att granska utländska företag har gjort att de, och företag i Sverige som använder sig av dem, kan konkurrera prismässigt genom att inte följa lagar och regler. Lön, säkerhet, arbetstid, traktamenten, helgersättning och så vidare. Vid oannonserade kontroller av en rad företag var fusket med arbetstid en av de mest alarmerande upptäckterna. Ett exempel var en ställ-

ningsbyggare som jobbat 721 timmar på två månader.

– Vanligtvis jobbar vi sju till fyra, ibland jobbar vi lite mer. Men att systematiskt jobba 6-7 dagars veckor, från att solen går upp till att solen går ner, så kan vi inte ha det. Det är ett sätt att dumpa arbetsmarknaden, säger Roger Johansson.

Byggföretagen och Byggnads är rätt lika i sin målbild över hur byggbranschen bör se ut, menade Gustaf Gedda. Däremot är synen på hur man tar sig dit ofta olika. Han tyckte att Byggnads ofta strävade mot hur det var för.

– Svaret dit är inte att nostalgiskt blicka tillbaka till 90-talet. Vi lever i en helt annan marknad nu. Det vi skulle kunna göra tillsammans med fackförbunden är att skapa enkla och tydliga regler, så att det är lätt att göra rätt, säger han.

Gränsdragningen mellan vad som är underentreprenad och vad som är bemanning upplevs som svårt hos många företag. Vilket är vilket? Gustaf Gedda tyckte att man kunde vända på frågan.

– Jag hör ju aldrig någon som säger ”jag vet inte om jag har leasat min bil eller köpt min bil”. Eller ”jag vet inte riktigt om vi har köpt det här huset eller om vi hyr det här huset”. Men när det kommer till arbetskraft är det tydligen jävla svårt att hålla reda på det. Så då vill man ställa frågan till er, hur kan det vara så svårt att veta vad man köper eller hyr?

Inte för att gränsdragningen är så knivskarp när det handlar om UE kontra bemanning, som den är mellan en bostadsrätt och en hyresrätt. Kriterierna är många och flytande beroende på situationen. Men i grunden är det ändå precis det som det handlar om; är det en tjänst man köper in eller en tjänst man hyr.

Gustaf Gedda menar att man måste veta från början vilken affär man går in i, baserat på det behov man har, inte försöka lista ut i efterhand vad det är för affär man har gjort.

Efter en bensträckare i det soliga vårvädret på den stora terrassen, med utsikt mot Gröna Lund, var det leverantörernas tur att ta vid.

Medlemmarnas vanligaste leverantörer, Layher, Haki, Pluseight och Peri, hade fått i uppgift att dimensionera ett väderskydd

efter exakt samma förutsättningar. En efter en fick de gå upp och presentera hur de hade kommit fram till sin lösning. Självfallet skiljde sig lösningarna åt, men de laster de kom fram till var snarlika för alla och lösningarna skiljde sig inte nämnvärt i komplexitet. Vilket också var poängen med hela övningen.

– Fortfarande hör vi folk som säger att det kan omöjligt bli så höga laster som dimensioneringen kommit fram till. Men också att många hävdar att det egna systemets lösning är så mycket mer komplicerat än andra leverantörers lösningar. Förhoppningsvis har vi nu slagit hål på den myten, säger Håkan Carlsson.

Text och bild: Daniel Pernikliski

STYRELSELEDAMÖTER OCH VALNÄMNDLEDAMÖTER 2022

Ordförande: Roger Björk, Sydställningar i Sölvesborg AB. Omval för 1 år.

Ledamot: Jens Sjöberg, XERVON Sweden AB. Omval för 2 år.

Ledamot: Kristofer Lidberg, Umeå Ställningsbyggnad AB. 1 år kvar av mandatperiod.

Ledamot: Mattias Dahlgren, Tekniska Byggnadsställningar i Göteborg AB. Omval för 2 år.

Ledamot: Kenny Nyberg, Monteringsställningar AB. 1 år kvar av mandatperiod.

Ledamot: Fredrik Mouton, Plus Montage AB. Omval för 2 år.

Ledamot: Ludvig Skagerstedt, P & L Byggställningar AB. Nyval för 2 år.

Ledamot: Jonas Rudenstig, Safecone Byggnadsställningar AB. Omval för 2 år.

Suppleant: Daniel Torin, Midroc Ställningar AB. Omval för 1 år.

Suppleant: Joakim Ljunglide, Eriks Ställningar AB. Nyval för 1 år.

Revisor och revisorssuppleant:

Revisor: Carl-Göran Grönvik, Ställningsbyggarna i Sundsvall AB. Omval för 1 år.

Revisorssuppleant: Stefan Arvidsson, Hermansson Byggställningar AB. Nyval för 1 år.

Valnämnd:

Ledamot: Peter Jovanovic, Malmö Ställningsservice AB. Omval för 2 år.

Ledamot: Rolf Strindberg, Plus Montage AB. 1 år kvar av mandatperiod.

Suppleant valnämnd: Fredric Weinö, AB Br. Falks Byggnadsställningar. 1 år kvar av mandatperiod.

Kansliet sammanfattar

Effekten av att BYN tog ett krafttag mot de utbildningsgivare som inte var godkända att bedriva distansutbildning lät inte vänta på sig. Sedan dess har betydligt fler registreringar till kompletta lärlingsutbildningar kommit in till BYN.

För medlemmarna har det nya systemet, med ett helt förbokad kurspaket, inneburit att de behöver ligga ute med pengar. Något som flera företag inte är överens med, framför allt för att många lärlingar slutar inom den här perioden. Samtidigt har det tvingat fram en bättre framförhållning och planering hos många medlemmar och med tanke på att all teoretisk utbildning ska vara klar inom ett år krävs en god struktur. Krediteringsprocessen är också enkel, slutar en lärling får man tillbaka pengarna för alla kurser som inte är påbörjade.

För kansliet har det inneburit en ökad administrativ börda, i och med krediteringar och ombokningar. Men den stora fördelen är att det har blivit betydligt lättare att planera kurserna när det finns framförhållning. Färre kurser har behövt ställas in i sista minuten.

– Även om grundplanen är att den teoretiska utbildningen ska vara klar inom ett år är det viktigt att veta att det går att förlänga om man har välgrundade skäl. Det kan till exempel röra sig om språksvårigheter. En förlängd grundutbildning påverkar inte utbildningens totala längd och lärlingen får i stället en kortare kvalificeringstid, säger Håkan Carlsson.

Arbetsmiljöverkets regelförnyelse

Arbetsmiljöverket har länge jobbat på en regelförnyelse vad det gäller bland annat ställningar, som kommer att ersätta AFS 2013:4. Tidigare lämnade föreningen in ett omfattande remissvar på regelförnyelsen. Det var många ändringar i lagtexten, som man inte förstod konsekvenserna av, menar STIB. Nu jobbar föreningen aktivt, via Åke Norelius (tidigare anställd på Arbetsmiljöverket), med bevakningen av den processen. I höst skickas den reviderade versionen på en ytterligare remiss.

– Det vi ser hittills är att Arbetsmiljöverket har lyssnat på en del av våra invändningar, samtidigt som de har struntat i andra. Vi tror att de kommer att lansera regelförnyelsen under 2024, säger Håkan Carlsson.

Stort intresse för beställarkursen

För närvarande är det ett mycket stort intresse för beställarkursen, framförallt från

Skanska, NCC och Peab. Nu finns det tre olika sätt att gå kursen. Antingen gör man den enskilt online via Ställningsakademien, digital grupputbildning via Teams, eller klassrumsundervisning på överenskommen ort. Det finns för- och nackdelar med alla sätt men genom att erbjuda olika vägar fångar man upp olika behov.

– De olika varianterna är indelade i block. Block ett vänder sig till inköpare av ställningar. Block två riktar sig till produktionspersonal som tar emot ställningar från en ställningsentreprenör; Bas U, platschefer, arbetsledare. Block tre handlar om beställarens fortlöpande kontroller efter att de tagit emot ställningen.

Revisionen och auktorisationen

STIB är i gång fullt ut efter pandemin och har strukturerat upp revisionerna till att ske kvartalsvis. Det innebär att om ett företag har en revision andra kvartalet ett år, så blir även följande års revision under det andra kvartalet. Auktorisationsnämnden har också sina sammanträden kvartalsvis och kan då gå igenom de genomförda revisionerna på ett mer strukturerat sätt.

Revisionerna infördes 2017 så vissa företag är inne på fjärde året. I början var

toleransnivån betydligt högre för att gradvis sänkas år för år. Tanken var att om man gick för hårt och för fort fram så skulle det vara svårt för företagen att hänga med.

– Man kan se att de som har lyssnat ser vi en positiv utveckling på, medan de företag som inte tagit till sig av vår feedback har fått problem att behålla sin auktorisation. Det är tuffare att vara auktoriserad nu, men det är otroligt viktigt för branschen, och en auktorisation betyder mer och mer nu.

Instructors meeting med UEG i Stockholm

Redan 2019 bestämdes att nästa instructors meeting skulle vara i Stockholm, men pandemin har skjutit på det till 30-31/5-2022 (i skrivande stund har mötet ännu inte ägt rum). Inom UEG har man en pågående diskussion om ett gemensamt synsätt på utbildning i Europa, för att bli ställningsbyggare. Bland annat kommer man att diskutera rollen scaffolder controller, inspektörer av ställningar.

– I och med att 25 deltagare från olika länder inom UEG kommer hit, passar vi på att lägga in ett guidat besök på säkerhetsparken i Arlanda, säger Håkan Carlsson.

Text och bild: Daniel Pernikliski

Hårdare krav från BF värnar schyssta byggare

Byggföretagens medlemskriterier skärps för att hindra att företag utan kollektivavtal och andra osunda verksamheter finns med i entreprenadkedjan. Mats Åkerlind, förhandlingschef på Byggföretagen, säger i ett pressmeddelande att de aldrig kommer att acceptera att schyssta byggare slås ut av kriminella aktörer. Alla medlemsföretag som anlitar underentreprenörer ska verka för att svenska kollektivavtalsregler tillämpas mot berörda arbetstagare på arbetsplatsen. Både mot direkt avtalspart och eventuella underentreprenörer som de i sin tur har.

Building Supply Bild: Byggföretagen

PETEX Täck

- ✓ Bredare sortiment
- ✓ Effektivare leveranser
- ✓ Hämtdepåer

Ring Peter, 070-424 35 45, eller besök vår hemsida.
Välkommen!

P.S.P.
INTERNATIONAL AB

Speditionsvägen 27, 142 50 Skogås
petex@pspinternational.se
www.pspinternational.se

PETEX Täck

Ett väderskydd av högsta kvalitet för
alla typer av byggnadsarbeten

Fråga alltid P.S.P. om
Petex® Täck väderskydd och tillbehör!

Föreningens framtida mål

Enligt önskemål från STIBs medlemsföretag berättar styrelsen, med ordförande Roger Björk bakom pennan, vilka mål föreningen arbetar mot. Varje år revideras den långsiktiga strategin och mynnar ut i ett antal fokusområden.

Som jag skrev i föregående nummer av Ställningsaktuellt representerar vi en liten bransch inom byggsektorn som för tillfället är uthängda som inte helt rumsrena. Därför är det viktigt att föreningen och varje enskilt medlemsföretag fortsatt gemensamt verkar för att påvisa motsatsen. Som en del i detta arbete har föreningen bland annat ett pågående arbete med att skapa verktyg för transparens och kontroll, genom detta ska vi visa att vi är en bransch man kan lita på.

Vi har också tidigare meddelat planer på att erbjuda frukostmöten runt om i landet, tyvärr har vi på grund av pandemin haft svårt att genomföra dessa. Men när nu pandemin verkar lättja öppnar det upp för att återuppta dessa planer och vi ser dessa som viktiga för varje enskilt medlemsföretags möjlighet att framföra sina synpunkter samt att ta del av kansliinformation.

Kansliet har under senaste verksamhetsåret haft utökade dialoger och utbild-

ningsinsatser gentemot beställarledet med målet att utöka efterfrågan på STIB-Auktorisation. Vi kan nu se att dessa insatser givit effekt, dels i form av ökat antal ansökningar samt att fler beställare nu ställer krav i sina upphandlingar. Att stärka varumärket STIB-Auktorisation ytterligare är fortsatt prioriterat inom verksamheten. Modellen för föreningens långsiktiga strategi- och verksamhetsmål reviderades årligen vid sammanträdet närmst kommande efter årsstämman.

Stipendium uppmuntrar unga byggtalanger

En rapport från Svenskt Näringsliv visar att det kommer att saknas närmare 300 000 yrkesutbildade fram till 2035. Swedol och TOOLS vill vända den trenden och instiftar stipendiet Framtidsbygget.

Stipendiet delas ut under första kvartalet 2023 och går till två gymnasieungdomar – en tjej och en kille – som båda studerar på ett yrkesinriktat program. Stipendiaterna får 25 000 kronor var. Man anser att man

måste vända sig till de unga för att försäkra sig om att branschen har rätt kompetens även i framtiden.

Vid styrelsens strategisammanträde 9-10 maj reviderades föreningsstrategin med följande utfall:

Medlemmar

- 1) Utöka medlemsföretagens engagemang.
- 2) Skapa en större Vi-känsla inom föreningen.
- 3) Utöka kontrollen av medlemsföretag.

Detta ska ske genom att:

- 1) Erbjudna frukostmöten alternativt lunch till lunchmöten i olika delar av landet där någon styrelseledamot deltar och aktivt verka för ökat deltagarantal vid stämma samt höstmöte.
- 2) Förmedla vikten av samanhållning vid medlemsmöten.
- 3) Ta fram effektiva verktyg för kontroller.

Auktorisation

- 1) Ytterligare stärka medvetenheten hos beställarledet.
- 2) Utöka antalet auktoriserade företag.
- 3) Stärka varumärket STIB-Auktorisation.
- 4) Revidera kriteriekrav gällande bland annat ställningsbyggande personal.

Detta ska ske genom att:

- 1) Ta fram informationsmaterial på svenska och engelska som belyser fördelar nackdelar (vad vinner eller förlorar man). En billig ställning är inte alltid en billig ställning. Marknadsföra externt utanför föreningens egna kanaler.
- 2) Ta fram enklare hjälpmedel för ansökan och vidmakthållande.
- 3) Byta namn och logga.
- 4) Kriteriekrav för ställningsbyggande personal måste vara möjlig att uppfylla i alla lägen.

Utbildning

- 1) Öka antalet beställarutbildningar.
- 2) Nya yrkesutbildningsavtalet 2020 öppnar upp för företagsanpassad kvalificeringstid. Viktigt att kompetensen i yrkesbevis för ställningsbyggare är likvärdig i hela branschen.
- 3) Öka attraktionen för utveckling som ställningsbyggare.

Detta ska ske genom att:

- 1) Marknadsföra utbildningen externt utanför föreningens egna kanaler.
- 2) Ta fram branschspecifik mall för innehåll i kvalificeringstiden.
- 3) Inför möjligheten till tillägsutbildningar utöver yrkesutbildningens kvalifikationskrav inom grundutbildningen. T.ex. Scaffold controller.

Personal

- 1) Bevaka ackordprislista för ställning och väderskydd.
- 2) Aktiv marknadsföring av ställningsbyggaryrket.
- 3) Aktivt arbeta med information/bevakning gällande UE/Bemanning.

Detta ska ske genom att:

- 1) Bevaka etablerad arbetsgrupp inom BF/Byggnads.
- 2) Närmre samarbete med BYN för att nå ut till gymnasieskolor. Söka vägar att nå nyanlända. Ta fram informationsfilm om yrket som ställningsbyggare.
- 3) Ta fram informationsmaterial och verktyg för kontroller.

Kansli

- 1) Rekrytering nytt kansli 2025.
- 2) Fasa in nytt kansli.

Detta ska ske genom att:

- 1) Påbörja rekryteringsprocess senast augusti 2023.
- 2) Påbörja infasning av nytt kansli augusti 2024.

Övrig marknad

- 1) Utökat samarbete med BF och Byggnads.
- 2) Ta fram en ny ställningsguide utifrån regelförnyelsen.
- 3) Lyfta fram allt det positiva som branschen bidrar med
 - Samhällsnytta,
 - Arbetstillfällen,
 - Säkerhet,
 - m.m
- 4) Ta fram standardisering för murar-, och takfotsställning.

Detta ska genom att:

- 1) Knyta fler regionala kontakter.
- 2) Ge Åke Norelius i uppdrag att ta fram en ny ställningsguide.
- 3) Knyta till oss PR-konsult för uppdraget.
- 4) Tillsätta Teknisk kommitté för uppdraget och däri inbjuda tillverkare av ställningar samt branschföreningar för användare.

Text: Roger Björk

Bild: Pixabay

Skuggad på byggarbetsplats

Det var en fin vårdag, varmt och soligt. På marken höll två byggnadsarbetare på med armering av en bottenplatta till ett husbygge och en av dem hade tagit på sig shorts och t-shirt. Kranföraren Malin hade samtidigt

lite att göra då och började svänga med kranen så att bakbyggans skugga föll på byggnadsarbetarna. Hon tog en bild på de glatt ovetande byggjobbarna och lade upp den på Facebook, men det var inte förrän histo-

rien publicerades i Byggnadsarbetaren som arbetarna fick veta att hon skojat med dem. De hade reagerat över att det blev otroligt kallt, men inte förstätt att de blivit utsatta för ett avsiktligt upptåg. *Byggnadsarbetaren*

Kansliet

svarar och förklarar

Under rubriken kansliet svarar och förklarar har du möjlighet att få svar och förklaringar på frågeställningar du stöter på inom ställningsbranschen. Har inte just din frågeställning publicerats? Ställ den till kansliet på info@stib.a.se. I detta nummer ger vi svar på följande tre frågor::

Vad är det som gäller när man blandar material från olika tillverkare?

Svar:

I AFS 2013:4 regleras kraven gällande blandning av komponenter från olika prefabricerade ställningssystem, närmare bestämt i 41 §. Här föreskrivs att en särskild utredning ska göras för att visa att säkerheten är betryggande.

Den särskilda utredningen består normalt av en kombination av provningar och beräkningar, men beroende på vilka komponenter som blandas in är det inte alltid nödvändigt med en kombination av provningar och beräkningar utan det kan vara tillräckligt med en noggrann utredning för att säkerställa att komponenterna inte påverkar ställningens globala bärförmåga.

1) Utredning som kräver provningar och beräkningar:

Vid en utredning som kräver en kombination av provningar och beräkningar, normalt då de inblandade komponenterna påverkar ställningens globala bärförmåga såsom exempelvis spira, horisontalstag, diagonalstag etc. Måste man först bedöma vilket ställningssystem huvuddelen av komponenterna hör till. Det ställningssystem som överväger kallas för ursprungsställning, ursprungsställningens monteringsinstruktion med mera ska då tillämpas för ställningen. De inblandade komponenterna får inte vara fler än originalkomponenterna för att det ska räknas som inblandning som motsvarar utredningen som gjorts.

De typer av inblandade komponenter som kommer att användas ska utvärderas och redan innan vara typkontrollerade. Hela ställningens bärförmåga med inblandade komponenter undersöks genom beräkningar och provningar med avseende på bärförmåga och funktion och undersökningen ska dokumenteras.

För att bedöma om inblandningen av komponenter kan göras med bibehållen säkerhet krävs normalt följande undersökningar:

1. Jämförande styvhets- och bärförmågeprov av knutpunkter med balkar och spiror i kombination,
2. Jämförande styvhetsprov av vertikaldiagonaler och spiror i kombination,
3. Identifikationsprov med uppmätning av dimensioner och bestämning av aktuella hållfastheter av spiror, balkar och vertikaldiagonaler,
4. Global beräkning med inblandning av de aktuella komponenterna inklusive jämförelse av dimensioner och materialkvalitet.

Denna typ av utredning görs normalt av organ som beskrivs i AFS 2013:4 10 §, i Sverige oftast av RISE.

2) Utredning som INTE kräver provningar och beräkningar:

En utredning som inte kräver en kombination av provningar och beräkningar, är då de inblandade komponenterna inte påverkar ställningens globala bärförmåga såsom inplankning, skyddsräcken, konsoler, trappor, kopplingar, förankringsrör etc. Här behöver man istället göra en noggrann utredning som beskriver hur och i vilka kombinationer komponenterna kan användas. De komponenter som ska användas ska också vara typkontrollerade.

Vid denna typ av utredning kan exempelvis nämnas att stål-, aluminiumplank eller plattformar från annat fabrikat aldrig ersätter längdstag i bomlagnivå som vissa

systems originalprodukter gör, eller att dubbelräcken/gitterräcken från annat fabrikat aldrig ersätter vertikaldiagonalstag som vissa systems originalprodukter gör. Därför är det viktigt att utredningen som görs tydligt beskriver i vilka kombinationer komponenterna får och kan användas för att inte påverka ställningens globala bärförmåga.

Viktigt att veta är att utredningen oavsett vilken av ovanstående måste dokumenteras i de särskilda dimensioneringshandlingar som hör till den aktuella ställningen och att alla handlingar som tillhör utredningen ska vara på svenska.

Vid STIB årsstämma nämndes ett varnande exempel där man dimensionerat väderskydd med snölast som inte är godkänt i Sverige, vilka snölaster får man använda i Sverige?

Svar:

I AFS 2013:4 regleras kraven gällande dimensionering för snölast, närmare bestämt i 42 §.

Där föreskrivs att snölast motsvarande minst den snömängd som kan falla under en tidsrymd av sju dagar baserat på 50-årsvärdet ska användas, men man kan också välja att dimensionera för den totala snölasten enligt eurokoderna.

Det normala är inte att dimensionera väderskydd för den totala snölasten enligt eurokoderna, utan att välja en lägre snölast och sedan se till att röja snön under den tid som väderskyddet används. Om du istället väljer att dimensionera väderskyddet för den fulla snölasten (det vill säga enligt eurokoderna) behövs ingen snöröjning, men alternativet att dimensionera enligt

eurokoderna innebär normalt svårigheter ur såväl dimensionering- som ekonomiskt hänseende.

Om ett väderskydd enbart ska vara uppfört under juni, juli eller augusti behöver det normalt inte dimensioneras för snölast över huvud taget. Dimensionering under övrig tid ska minst utgå från den snölast som maximalt kan falla under sju dagars tid. Det går att beställa värdet för denna snölast för en specifik ort från SMHI, men om du inte vill göra det kan du i stället välja lastvärdet 0,6 kN/m² som hänvisas till i föreskriften. Detta motsvarar nästan alltid sjudagarsvärdet.

I det varnande exempel vi lyfte på STIB årsstämma hade man använt sig av en lägre snölast (0,25 kN/m²) än den som föreskrivs i Sverige med hänvisning till SS-EN 16508:2015 – Temporära konstruktioner –

Väderskydd – Krav och utförande. I denna standard finns en tabell (se tabell 6 nedan) som beskriver klassificering av snö/lägsta belastningsklasser.

Viktigt att notera är att tabellen också hänvisas till nationella bilagor där följande går att läsa:

”Storleken på snölastklass 2a strider mot § 42 i Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna rekommendationer om byggnadsställningar, AFS 2013:4. I Sverige ska den minsta snöbelastningen baserad på snöröjningshantering vara enligt SL 2b, om inte en utredning för platsen i fråga har genomförts.”

Med utredning för platsen i fråga menas möjligheten att via SMHI hämta in uppgifter för sju-dagarsvärdet för en aktuell orten.

Text: Håkan Carlsson

Bild: Pixabay/Daniel Pernikliski

Vi har lite nu och då ras där ställningar försetts med regntak i form av en ”keps” över takfot. Även om dessa ställningar behöver beräknas så skulle det vara intressant med vilka krafter som kan komma i fråga när man valt denna lösning?

Svar:

Det går inte att lämna ett generellt svar gällande vilka krafter som kan komma i fråga, detta med anledning av att såväl inklädda ställningar som regntak måste beräknas utifrån uppbyggnad och var de är placerade geografiskt samt terrängmässigt i landet. En annan faktor som påverkar stort är om regntaket ansluter under eller över takfotskanten (se bilder till exempel).

Vi kan däremot ge ett exempel för att belysa skillnaden om regntaket ansluter under eller över takfotskanten, i nedanstående exempel jämför vi en standardställning med 3 m fackindelning, bredd 1 m där förankringen sitter 0,5 meter under bomlaget som regntaket byggs över.

Exempel 1: Regntak ansluter mot vägg strax under takfot:

Dimensionerande drag/tryck last i förankring 7,74 kN

Takböj mot vägg

Exempel 2: Regntak byggs över takfotskanten:

Dimensionerande drag/tryck last i förankring 10,30 kN

Takböj ovanför takfot

6 Classification of snow/minimum load classes

Encapsulations are classified in snow load classes according to Table 1. Exceptions to the snow load classes may be decided by national regulations.

Table 1 — Snow load classes

Snow load class	Guidance	Load kN/m ²
SL 1	No snow load (Minimum load)	0,1
SL 2a	Based upon snow clearance management ^a	0,25
SL 2b	Based upon snow clearance management ^a	0,6
SL 3	Site specific snow load	in accordance with EN 1991-1-3
NOTE See also national annexes.		
^a Snow clearance management may be achieved by physical removal, heating, etc.		

STIB välkomnar nya medlemmar

Extern Resurs i Falun AB, Handen

Extern Resurs i Örebro AB, Jordbro

Industriservice i Sundsvall AB, Sundsvall

Nordiska Ställningsteamet AB, Älvsjö

Nybohov Ställning AB, Söderhamn

Ställningsarmen AB, Kungens Kurva

Ställningspatrullen AB, Norsborg

Svenska Kvalitetsställningar AB, Hisings Backa

Victorious Group AB, Huddinge

Växer Johnas drömhjem fram

När Johnas Fagerlind och hans fru köpte en gammal, styvmoderligt behandlad gård fick han nya fritidsintressen på köpet. Byggnadsvård, renovering och jakten på den rätta inredningen fyller numera all ledig tid.

Namn: Johnas Fagerlind.

Ålder: 43 år.

Yrke: Ställningsmontör på ABAB Sverige.

Bor: I byn Lem i västra Gästrikland.

På fritiden: Renoverar och inreder en gammal gård.

Familj: Frun Jenni mari, 39, jobbar i skolkök, och barnen Julia, 17 och Ebba, 12.

Huset: Hanslarsgården är byggd 1890 och är 277 kvadrat stor. Tomten är 2500 kvadrat.

Instagramkonto: @hanslarsgarden

FAKTA

Johnas är inte bara en händig husfixare, han är storfiskare också!

Vackra pardörrar öppnar upp mot vardagsrummet som löper i fil med andra rum.

Köket har fått en tidstypisk inredning och öppna hyllplan längs en vägg.

I huset finns flera kakelugnar. Det var bland annat dem som paret fastande för.

Kakelugnar, flera rum i fil, vackra spegelpardörrar. Hanslarsgården i den lilla byn Lem i Gästrikland hade alla kvalitéer man kan önska sig av ett 1800-talshus. Men det fanns också en baksida.

– Huset var väldigt orättvist behandlat. Väggar var klädda med tapet som föreställde neonfärgade palmer, på andra väggar var masonitskivor provisoriskt fasthäftade. Köket var byggt av ett hopplock och det skar i ögonen att se, säger Johnas Fagerlind och berättar att han och frun Jenni mari åkte från mäklarvisningen och var rörande överens om att det var alldeles för mycket jobb med den där kåken och tomten som var helt igenvuxen.

Paret fortsatte att scrolla sig genom utbudet på Hemnet, men det var något med den där gamla gården på höjden som inte ville släppa taget om dem. De bestämde sig för att begära en besiktning av huset för att se hur stora renoveringsbehoven var.

Efter många turer, med en budgivning som inte gick helt rätt till, blev Hanslarsgården Johnas och Jenni maris och livet tog en ny vändning.

– Ett av mina stora intressen är sportfiske, men nu ägnade jag all tid åt vårt hus. Jag åkte hit varenda dag direkt efter jobbet, säger Johnas, som arbetat som ställningsmontör ända sedan han tröttnade på skolan som 17-åring och ville jobba med sina händer. Något han i allra högsta grad också får göra i familjens nya hem.

Köket är utbytt, ett gästrum har förvandlats till badrum, panelen på fasaden har bytts ut och fått ett nytt lager falu rödfärg, gamla, vackra trägolv har tagits fram och fönster har renoverats.

Tillsammans med Jenni mari har Johnas tagit sig an projekt som han aldrig gjort förut.

– När vi skulle gjuta golvet i vårt nya badrum var jag nervös. Tänk om det skulle

/vänd

EFTER JOBBET/forts

Ibland göms små skatter i väggarna i gamla hus. I ett av rummen hos Familjen Fagerlind fanns en julduk och en karta över Syrien inne i ett skåp som byggts in.

bli bakfall och vi tvingades riva upp betong, värmeslingor och isolering? Jag minns hur Jenni mari blandade cementen och sprang med hinkar till mig. Det var ett bra teamwork som vi skrattar åt idag, säger Johnas och konstaterar att de inte renoverade sönder sin relation. Den snarare stärktes av det nya, gemensamma intresset!

Ett gammalt hus är ofta lite oberäkneligt, med sneda och vinda väggar och golv. I rummet som förvandlades till badrum gömde sig dessutom en överraskning.

– Bakom en vägg, som inte alls var den murstock vi trott, fanns ett inbyggt skåp och det var väldigt spännande att öppna det. Vi hann fantisera om att hitta en värdefull tavla eller någon annan dyrbar hemlighet. Men där fanns ingen skatt, bara en julduk och en karta över Syrien, skrattar Johnas.

Han och Jenni mari har varit måna om att renovera och inreda huset i tidstypisk stil. Därför revs bland annat en inglasad altan som inte passade huset. Paret har ägnat mycket tid åt att hitta de rätta detaljerna, och när de inte funnits har Johnas byggt dem själv. Som badrumskommoden i pärlspont som handfatet står på.

– Det känns fint att vi fixat allt på egen hand och att vi får det precis som vi vill ha det. Man känner sig stolt.

Även om det är Jenni mari som är en fena på att hitta fina, antika möbler och inredningsdetaljer som passar ett 1800-talshus så är det också ett nytt intresse hos Johnas.

– När vi är ute och kör bil svänger jag mer än gärna av när vi ser en handskriven loppisskylt och hela familjen har en ny tradition där vi går på en återkommande gårdsauktion. Det är jättemysigt att sitta på en filt på gräsmattan, köpa en varmkorv och kanske ropa hem något fint till huset.

Familjen har ständigt något projekt på gång. Näst på tur är att fixa ett oinrett rum på övervåningen och att bygga ett växthus.

– Visst frågade vi oss i början om vi tagit oss vatten över huvudet, men idag är jag bara glad och stolt. Vi har skapat det här tillsammans, och vi har hittat vår plats på jorden!

Text: Birgitta Lindvall Wiik

Bild: Privat

Glasverandan fick ett nygammalt lyft och harmoniserar fint med gårdens uttryck.

Den gamla, inglasade altanen passade inte husets stil.

PERI UP – mer än bara ett ställningssystem

Flexibelt ställningssystem med hög säkerhet som i princip kan tillgodose alla önskemål för nyproduktion, renovering av fastigheter, komplicerade byggprojekt samt industriella ställningslösningar. PERI UP är också kompatibel med våra formsystem.

PERI erbjuder också flera tjänster som Engineering Services, 3D Scanning och PERI path - avancerat planering/beräkningsprogram med ritningsverktyg.

Nyhet! Alimak STS 300 materialhiss.

Vill du veta mer? Titta in på, www.peri.se

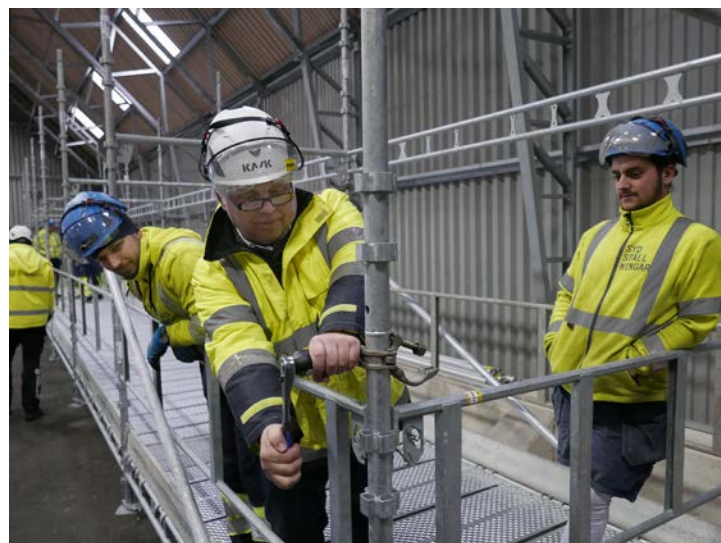
Kontakta oss gärna!

**Form
Ställning
Plywood
Konstruktion**

www.peri.se

Praktiska moment i utbildningarna – här för att stanna

Nyligen har STIB infört praktiska moment i de lärarledda delarna av Särskild utbildning om ställningar och Tilläggsutbildning om väderskydd (Y3 och Y5). Ställningsaktuellt var på besök under ett par dagar på Y3 i Sibbhult.

– Det är ju i sin linda och vi provar oss fram hur de praktiska momenten bäst läggs upp och varvas med de teoretiska. Vissa lokaler är bättre än andra vilket är en utmaning för att få en så likvärdig utbildning som möjligt. På vissa ställen i landet måste materialet köras ut varje kurstillfälle medan det på andra ställen finns på plats hela tiden, säger Håkan Carlsson, kanslichef för STIB.

Det finns flera anledningar till att de praktiska momenten har införts. Dels har man noterat, i samband med revisioner för auktorisationen, att ställningsbyggarna kan behöva tillföras kunskaper om vissa saker. Dessutom får man här tillfälle att delta i olika moment i ett tempo som det inte alltid ges möjlighet till i den vardagliga produktionen. Det innebär att det kan göras metodiskt, man kan backa tillbaka och göra det igen om det behövs. Utbildningen handlar inte om att lära någon att bygga ställning, utan om att bredda de kunskaper man får på företaget.

– Framförallt att vi ger tid till reflektioner och diskussioner om momenten. Man ska få chans att prova på hur saker görs på rätt sätt, snarare än att man kanske läser om det i en monteringsinstruktion. Ett exempel är hur en överbyggnad ska monteras på ett korrekt sätt, säger Håkan Carlsson.

Även saker man har gjort tusen gånger förut, utan att fundera särskilt mycket över hur, får man här chansen att samlas och diskutera kring. Ett exempel är hur hårt man ska dra åt en koppling. Man tänker oftast inte så mycket på det utan gör bara som man alltid har gjort. Men vilka har koll om de drar för löst eller för hårt?

Alla deltagare får dra åt en koppling med den kraft de tror är rätt, och därefter mäter läraren kraften med en momentnyckel. Här får en del en överraskning och många ett kvitto på att de är nära.

– Det var lärorikt att få svart på vitt hur hårt man ska dra, även om det sitter i kroppen. Men man känner ju en del som spänner den så sjukt hårt. De fattar inte att man inte behöver det, säger Amadeus Thorne, från Veberöds Ställningsmontage AB.

Vikten av att smörja en koppling är också något som uppmärksammas. Det är inte bara skadligt för kroppen att hantera osmorda kopplingar ofta, det kan också vara direkt farligt. För även när rätt kraft sitter i kroppen så gäller det bara om kopplingen är smord. Är den osmord kan man tro att man dragit den hårt nog när det lika gärna kan vara att den kärvar i gängorna och knappt är åtdragen alls.

Tanken är också att alla ska få prova sa-

ker som man kanske aldrig får tillfälle till annars. Att man ska få med sig en vetskap om olika produkter som finns på marknaden, som de flesta företag inte har hemma.

– Vi vill att ställningsbyggare ska få prova på olika skydd mot fall, annat än sele, för att jobba säkert. Sedan bygger det självklart på att arbetsgivaren tillhandahåller utrustningen, men vi vill öka vetskapen om att det finns andra sätt att skydda sig, säger Håkan Carlsson.

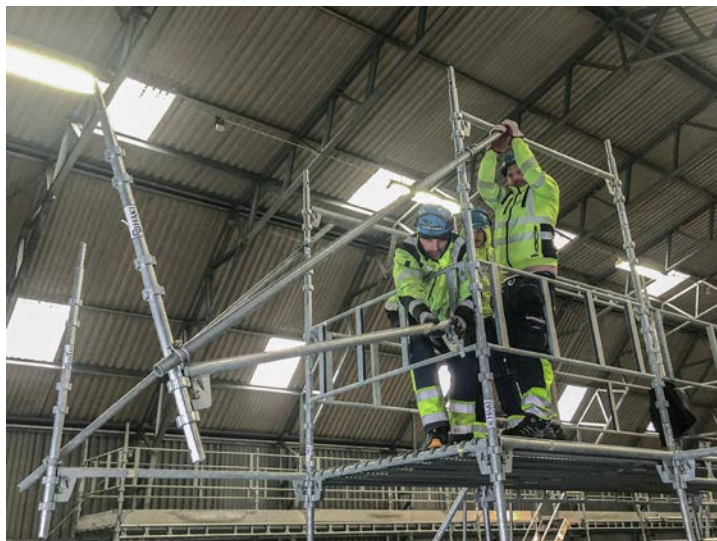
Trots att personlig skyddsutrustning är det minst prioriterade sättet att skydda sig mot fall, som Arbetsmiljöverket reglerar, så är det den metoden de allra flesta arbetar med. Samtliga deltagare får testa de andra två metoderna, att man monterar räcket från våningen under, och att man använder temporärt skyddsräcke.

I Sibbhult, där Ställningsaktuellt var på besök, är det Haki som gäller, så alla fick prova att sätta i ett räcke från våningen under med hjälp av Haki-verktygen.

– Visst det funkar men den tiden finns inte, när man måste vara två man för att sätta i ett räcke, säger Gzim Gashi, från Sydställningar i Sölvesborg AB.

Läraren Ingvar Mar-

tinsson menar att man inte nödvändigtvis kommer att kunna välja metod själv i framtiden. På vissa ställen i världen finns redan betydligt strängare regler än vad vi har här i Sverige, om hur man ska skydda sig.

– Kommer det en lag som säger att man måste sätta räcknet i förväg så blir man tvungen att använda verktygen. Eller temporärt skyddsreckessystem, säger Ingvar Martinsson.

Materialet är olika mellan kursorterna, men det är inte en anledning att välja ort efter material. Principen är ju densamma och snarare kan det vara lärorikt att prova på någonting annat än det man är van vid.

– För mig som kommer från Layher var det nyttigt att få prova på Haki och dessutom att få testa på det smidiga räckessystemet (PlusGard – temporärt räckessystem) som jag inte tror är så vanligt bland ställningsföretagen nu men som jag tror kan bli populärt framöver, säger Samuel Wattskog, från Svenska höjdbolaget i Visby AB.

För många ställningsbyggare är det tungt att sitta i skolbänken länge. Många har inte varit i ett klassrum på flera år och kanske aldrig trivts i den miljön. Nu med praktiska moment finns det möjlighet att varva och bryta upp utbildningen. Man försöker också relatera teorin till praktiken

så mycket som möjligt. Exempelvis räknar man ut med hjälp av Pythagoras sats hur långt stag man behöver till en konsol, som man sedan går ut och bygger i verkligheten.

– När man har suttit på lektionen några timmar tycker jag att det har varit skönt att komma ut och bygga lite ställning. Röra på sig, kanske vakna till lite om man har blivit lite trött av att sitta i klassrummet. Sedan har man kommit in igen och då har man fått lite energi och frisk luft. Så jag tror att det är bättre att sprida ut det lite än att sitta i skolbänken en hel dag, säger Samuel Wattskog.

När det kommer till de teoretiska delarna tycker sig Ingvar se en tendens att de som är duktiga på matte ofta har svårare med de andra teoridelarna och tvärtom. Även om det givetvis finns många som är bra eller dåliga på båda. Men ska man nämna en enda sak som flest verkar tycka

är svårast så är det tveklöst mattem.

– Jag har ju märkt att det är många som inte hänger med, som aldrig har jobbat med sådan här matte innan. Jag har jobbat med rätt svår matte innan så för mig klickar det, men en kille därinne har aldrig ens jobbat med area innan, så det är väldigt svårt för honom, säger Amadeus Thorne.

En av dem som verkligen har fått kämpa med mattem är Gzim Gashi.

– Mattem har varit svårast. Jag och matte har aldrig varit vänner. Samma sak med förstudierna, det var inte en enda fråga som jag klarade första gången. Innan jag klickade vidare frågade jag min son: ”Kolla här, har pappa gjort rätt nu då?” Då svarade han: ”Det är inte mina läxor pappa, du får tänka själv”, säger Gzim Gashi.

Text och bild: Daniel Pernikliski

Kraftig inbromsning för byggandet

I Byggföretagens konjunkturrapport från april förespås byggandet minska kraftigt under 2023. De stora orosmomenten är den eventuella cementbristen och kriget i Ukraina. Verkligheten kan bli både bättre och sämre än förutspått, beroende på världsläget och politiska beslut.

Byggbranschen har gått som tåget i flera år och har extremt starkt utgångsläge. Förra året påbörjades det högsta antalet bostäder på 30 år, och även 2022 inleddes starkt. Den stora förändringen kommer 2023 om inte cementkrisen lyckas lösas. Johan Deremar, prognosansvarig på Byggföretagen, befarar att det är risk för tvärnit för byggandet då.

I rapporten utgår man från ett scenario där Cementas nya kortfristiga tillståndsansökan kommer att överklagas. Därefter brukar processen ta 18 månader. Det innebär att Cementas produktion riskerar att sjunka till 25 procent innan det nya tillståndet träder i kraft. Det förutsätter i sin tur att Nordkalk kan leverera tillräckligt med kalksten för att hålla produktionen uppe under tiden som Cementa inte kan genomföra någon egen brytning.

– Det som skiljer vår prognos mot många andra aktörers är att vi bygger våra antaganden på det vi vet idag. Den största svårigheten är att sätta ner foten när det gäller cementen. I höstas avstod vi från att göra någon prognos eftersom det var så många osäkerhetsfaktorer, säger Johan Deremar till Byggvärlden.

Under pandemin har bostadsbyggandet fungerat som en motor för svensk eko-

nomi. Men bostadsinvesteringarna väntas minska med 10 procent 2023. Även investeringarna i nya anläggningar riskerar att minska och kan om det vill sig illa med den eventuella cementbristen sjunka med 15 procent. Man bedömer också att sysselsättningen går ner under 2023 och att antalet sysselsatta blir 22000 färre än året innan.

Bortsett från det oerhörda mänskliga lidande som har skett till följd av kriget i Ukraina, så är det också en stor osäkerhetsfaktor för byggandet. Hur det faller ut på ekonomin och byggandet beror på hur varaktigt kriget blir. Hur sanktionerna slår mot Ryssland. Vilka åtgärder som andra länders politiker vidtar. Centralbankernas respons på effekterna, och så vidare. Ingen kan förutspå det här i dagsläget.

När stora förändringar sker så här snabbt skapar det osäkerhet, som i sin tur bromsar investeringarna.

– Vi har ökade materialpriser, slopat investeringsstöd, krig i Ukraina, höjda räntor, låga reallöneökningar och en cementkris som ännu inte är löst. Allt samverkar för att pressa ner bostadsbyggandet men den allvarligaste faktorn är den hotande cementbristen, säger Johan Deremar.

Byggvärlden/Ställningsaktuellt

Bild: Byggföretagen

Reglerna skärps mot arbetskraftsinvandring

Riksdagen har röstat igenom ett antal förslag som innebär strängare regler mot arbetskraftsinvandring. Arbetsgivaren måste bland annat lämna skriftliga uppgifter om de utländska arbetarnas villkor. Kravet kan kopplas till ett vite och försämras villkoren är arbetsgivaren tvungen att rapportera det. Arbetskraftsinvandrarens familjemedlemmar beviljas bara uppehållstillstånd om de blir försörjda av arbetskraftsinvandraren.

Sverige ska aldrig konkurrera med låga löner och dåliga arbetsvillkor, säger Integrations- och migrationsminister Anders Ygeman. *Byggnadsarbetaren*

FASTGJUTEN BIL BLOCKERAR BYGGE

I protest mot vinkraftsbygget Twin Peaks i Sollefteå kommun har en grupp aktivister blockerat vägen till byggarbetsplatsen. Bland annat har man grävt ner en bil och gjutit in den i betong. I bilen sitter en av aktivisterna, inläst och fastkedjad, medan andra har hissat upp sig i träd. Aktivisterna kräver att vindkraftsprojekten i Salsjö, Ranansjö och Vaberget stoppas. De menar att de har överklagat och protesterat i många år, utan att ha blivit hörda, och de är trötta på vindkraftsexploateringen i Västernorrland. *SVT*

”Företag tvingas ljuga för att vinna offentliga affärer”

I en debattartikel i Dagens Samhälle, skriver Torbjörn Sjöström, vd för undersökningsföretaget Novus, att dagens praxis från upphandlars sida leder till orimligt låga timpriser, långt under lönekostnaden i Sverige. Han menar att de offentliga upphandlingarna som är till för att minska korruption i stället riskerar att leda till mer. Upphandlarna ser inga problem med att betala absurdt låga timpriser vilket tvingar seriösa aktörer att ljuga för att ha en chans att vinna offentliga affärer, menar han. Samtidigt, i jakten på lägsta möjliga timpris, saknas ofta en begränsning i hur många timmar som får faktureras.

Dagens Samhälle

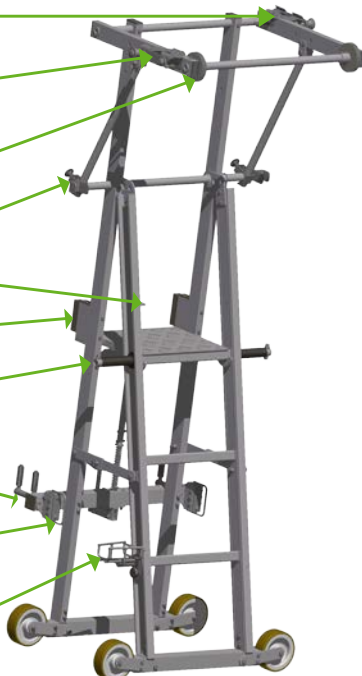
HiMount

Effektiv säkerhet för en högst effektiv byggnadsställning

Med +8 HiMount monteringsplattform kan en person montera ställningens fasta skyddsräcken och vertikaler med skarvning i bomlagnivå för optimal styrka. Allt under full säkerhet.

Materialhållare för gitterräcken
Materialhållare spiror/horisontaler
Hjul för transport upp och ned
Lås för räcke
Omvänd broms
Glidkuddar för överräcke
Extra fotsteg
Gaffel hindrar stjälpning åt alla håll
Handtag för Gaffel
Korg för långa spiror/horisontaler

- fungerar lika bra vid nedmontering.
- har materialhållare för spiror, gitterräcken, horisontaler, mm som ökar material hanteringssäkerheten samtidigt som de ökar effektiviteten i byggandet.
- fälls lätt ihop och säkras med inbyggda transportsäkringar när arbetet är färdigt.

PlusEight System AB

info@pluseight.com

www.pluseight.com

Göteborg
031-779 90 50

Stockholm
08-514 950 80

Skellefteå
0910-770 931

Därför valde jag ställning

– Jonas Wetterberg

Han är tredje generationens ställningsbyggare, men höll på att fastna med fingrarna i bulldegen.
– Ja, haha, jag utbildade mig till bagare men bytte bransch efter tre år, säger Jonas Wetterberg, avdelningschef för ställningar på Kaefer.

Det är full rulle på Kaefer i Ödsmål, där du har ditt kontor. Berätta, vad har ni på gång hos Kaefer?

– Vi har många spännande projekt på G och företaget kommer att köpa in material från Layher för 90 miljoner i år. Framtiden känns ljus. Just nu jobbar vi bland annat med Turn Around 22 i Stenungsund och vi har roliga projekt framför oss med stora produktioner som löper över flera år. Det är kul.

Du firar 20-årsjubileum i branschen. Det är inte illa för en kille som INTE skulle jobba med ställning?

– Pappa och farfar jobbade i branschen. De hade egna företag och var det något pappa avrådde mig från så var det att jobba med ställning. Jag visste att jag ville arbeta med händerna så jag valde att gå livsmedelsprogrammet på gymnasiet. Jag tänkte mig en framtid på restaurang eller i bageri och hann jobba tre år på ett bageri innan jag tänkte om.

Varför var inte degknådande och gräddspritsande rätt recept för dig?

– Ställningsbranschen bjöd på både bättre arbetstider och högre lön. Jag trivdes inte med att stiga upp i ottan och jobba sena kvällar, så jag började bygga ställning när jag var 22 och fick anställning i företaget som farfar grundade, Mixab, som då drevs av min farbror. Farfar startade företaget 1985 när han blev utan jobb då Uddevallavarvet lades ner, så det är farfars förtjänst att halva släkten blev ställningsbyggare. När företaget flera år senare såldes till Bilfinger följde jag med i köpet, och sedan har åren rullat på. Jag byggde ställning i sju år, sedan har jag jobbat som bland annat arbetsledare och projektledare.

Och för tio år sedan valde du att byta arbetsplats?

– Jag hade varit sugen på att byta arbetsplats vid några tillfällen, men det var inte förrän

jag blev uppringd av Kaefer som det kändes helt rätt i magen. Kaefer ville starta med ställningsbyggnationer och undrade om jag ville vara med. Det kändes kul att vara med från scratch så jag ringde min kollega Alejandro Flores som också hakade på. Vi drog i gång den delen av verksamheten, vi jagade projekt och kontrakt.

Det var ni två som byggde upp den nya avdelningen. Hur många är ni i dag?

– Vi är 60 anställda, plus alla inhyrda som varierar i antal. Sett till alla kontor runtom i världen har Kaefer 32000 anställda och det är en styrka. Nyligen lånade vi material från Frankrike och Belgien och vi har expertgrupper där vi lär av varandra. Om vi ska köpa en bygghiss kan vi få tips om vilka som är bra och vilka vi ska undvika. Alla behöver inte göra samma misstag!

Hur ska en bra chef vara, vad fokuserar du på i ditt uppdrag?

– Jag tycker att det är viktigt att det är högt i tak på arbetsplatsen, och att alla vågar säga vad de tycker. Om något inte är bra så vill jag veta det, för att kunna förändra saker till det bättre.

Hur säljer du in jobbet som ställningsmontör?

– Det kan vara både skitigt och tungt, men fördelarna är att det är ett ganska fritt och omväxlande arbete. Man får vara kreativ och hitta lösningar själv. Bäst av allt är att man har trevliga kollegor. Jag kan sakna gemenskapen ute på byggena nu när jag inte längre monterar ställningar själv.

Hur kopplar du av efter jobbet?

– Med två småbarn i familjen handlar fritiden mest om familjeliv. När barnen har somnat gillar jag att landa i soffan och titta på serier. Jag har sett det mesta på Netflix och om jag ska nämna en bra serie så är det Squid game. Annars gillar jag att resa och har varit till USA flera gånger, bland annat till New York, Florida och Kalifornien. Ett favoritresmål är Hawaii, dit har jag och min sambo Ida varit två gånger. Med små barn vill vi inte resa så långt, men vi har hyrt ett hus i Spanien dit vi åker med några kompisar. Sommaren tillbringar jag gärna hemma, den svenska sommaren på västkusten är fin.

Text: Birgitta Lindvall Wiik

Bild: Kent Eng

Namn: Jonas Wetterberg.

Ålder: 42 år.

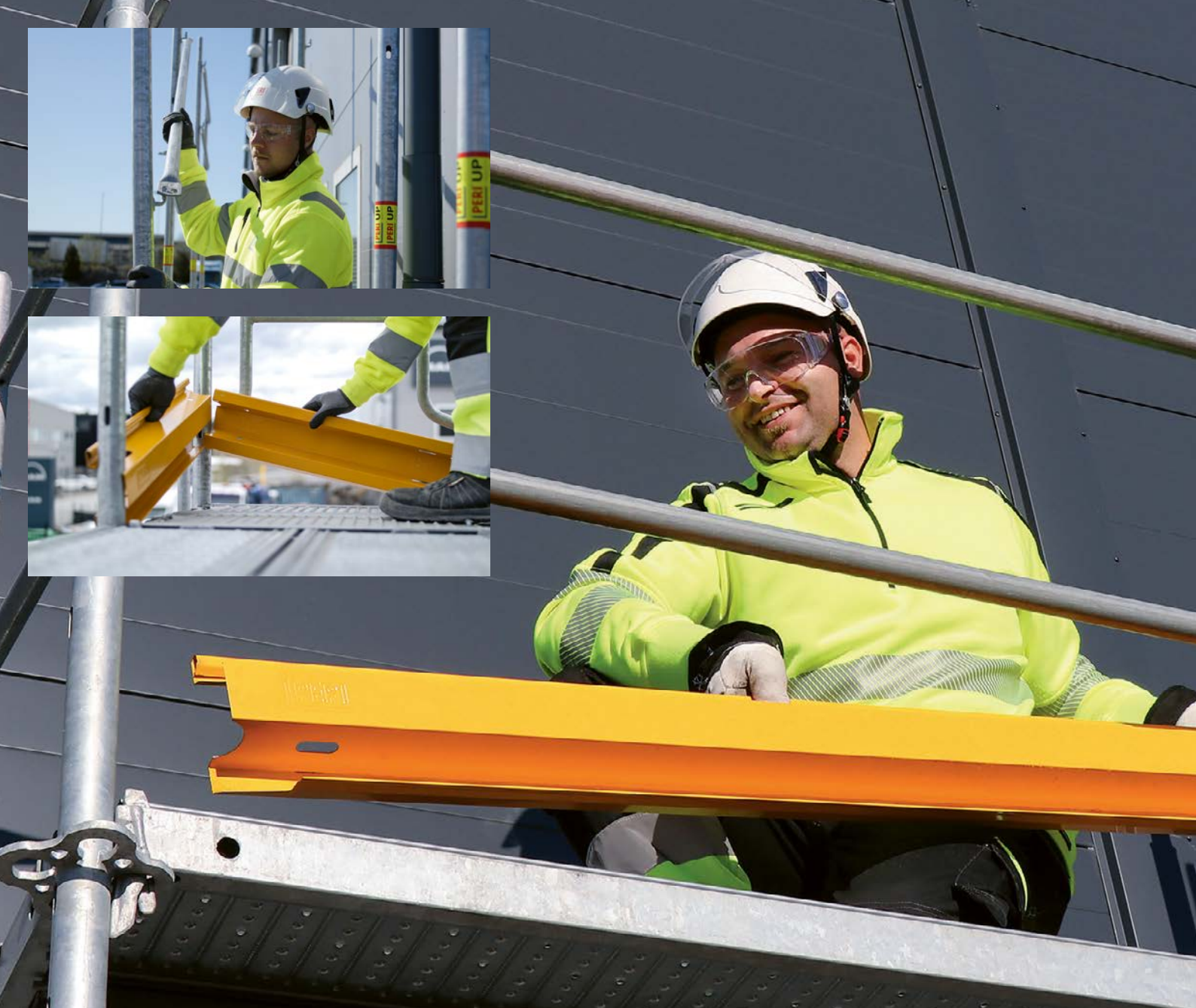
Gör: Avdelningschef för ställningar på Kaefer.

Bor: I Uddevalla.

Familj: Sambon Ida, 33, sönerna Levis, 4 år och Bill, 1 år.

Kuriosa: Är en hängiven golfare och har 8 i handicap.

FAKTA

PERI UP Easy fasadställning med integrerat fallstopp

PERI UP Easy är den innovativa ställningen som funnits på marknaden sedan 2016. Den har vidareutvecklats och kombinerar nu högsta säkerhet och kostnadseffektivitet på ett idealiskt sätt.

PERI UP Easy's låga vikt har resulterat i väsentligt reducerad monterings- och demonteringstid. Eftersom skyddsräcken till nästa nivå monteras underifrån kan arbetet utföras säkert och utan personligt fallskydd. PERI UP Easy är också kompatibel med modulställningen PERI UP Flex vilket möjliggör arbete i komplicerade projekt.

Vill du veta mer? Titta in på, www.peri.se
Kontakta oss gärna!

**Form
Ställning
Plywood
Konstruktion**

www.peri.se

Röster från styrelsen

Vilka är det som sitter i styrelsen? Hur kom de in i branschen, vad driver dem och vad bör föreningen satsa på? I varje nummer av Ställningsaktuellt få vi bekanta oss lite mer med personerna bakom föreningen, några åt gången.

Foto: Adam Johansson

Kenny Nyberg, ledamot i styrelsen. VD och delägare i Monteringsställningar AB.

Kenny älskar djur och natur och utbildade sig på Naturbruksgymnasiet, med planerna att bli bonddräng. Men ödet ville annorlunda. Efter skolan fick han ett jobb som karossmontör på en lastbilsfirma och blev kvar där några år. När jobben sinade vände han sig till sin mammas nya kille, Sven Le Vau, som erbjöd honom ett jobb som ställningsmontör. Han trivdes från första stund – redan van att montera, så på det sättet var jobbet ganska likt det förra, men han uppskattade miljöombytena och att hela tiden träffa nya människor. Ända gångerna han saknade sitt gamla jobb i verkstaden var när det ösregnade.

– Efter ett par år gick jag in i rollen som arbetsledare och 2016 blev jag VD och köpte in mig i företaget. Om jag någon gång byter jobb är min Plan B att driva en mysig kvarterskrog. Jag älskar att laga mat.

När Sven Le Vau avslutade sina uppdrag i styrelsen fick Kenny frågan om han skulle kunna tänka sig att gå med.

– Jag tackade ja med en förhoppning om att kunna vara med och se till att även vi ”mindre” företag får vår röst hörd, samt att jag tycker att STIB har haft en otroligt viktig roll för oss om företag. Jag hoppas att alla företag som inte har de stora resurserna drar nytta av STIBs kompetens och verktyg.

Av de utmaningar branschen har fram-

för sig tycker Kenny att personalförsörjning är den viktigaste just nu. Det är svårt att driva utvecklingen framåt när det hela tiden bromsar.

– Vi måste verkligen hitta nya vägar att nå Sveriges ungdomar och locka dem till en fysisk bransch med många möjligheter. Ställningsyrket är tufft men samtidigt är det fritt med ständigt nya miljöer och ett stort utrymme för egna idéer och utveckling.

De senaste åren har STIB lyckats väldigt bra med att ”tvätta” en bransch som släpar på en hel del dåligt rykte, och ersatt det med kompetens och stolthet, tycker Kenny.

– Samtidigt är det ett uppdrag vi hela tiden måste fortsätta att jobba med.

Det som får Kenny att må bäst i jobbet är ett gott slutresultat. När hela jobbet, med allt vad det innebär i form av upphandling, planering, montage och beställarkontakt, knyts ihop till ett väl genomfört projekt.

– När man har tagit hem det sista partiet från ett projekt och beställaren är nöjd och grabbarna har gjort ett grymt jobb. Den känslan är svår att slå...

Mattias Dahlgren, ledamot i styrelsen. VD och ägare på Tekniska Byggnadsställningar i Göteborg AB.

Att Mattias hamnade i branschen var ett ”olycksfall”. Han skulle bara jobba tillfälligt för att spara ihop pengar till en resa, men uppskattade jobbet och blev kvar. Framförallt tilltalades han av friheten och rörligheten och tyckte om att få jobba med

kroppen, som han såg lite som betald träning. Han började som anställd men efterhand kom han över lite material och gick ihop med TBS i Göteborg.

– Efter det så har det bara ramlat på. Tanken var max fem anställda men målet har succesivt flyttats framåt. Nu är målet inte att vara störst men väl tillräckligt stor för att kunna driva ett bolag som har egna resurser för de olika tjänster som behövs, till exempel konstruktör och HR. På fritiden brinner jag för segling, skidor, kitesurf och träning.

En vilja att påverka och förändra drev honom in i styrelsen. Mattias tycker att om man har åsikter om hur saker och ting borde vara så måste man vara beredd att jobba för dem. Han brinner för sund konkurrens och moderna medarbetaravtal.

– Det måste bli ordning på den utländska arbetskraften. Det är så otroligt mycket tyckande och egna påhittade lösningar. Så gott som allt mynnar ut i att undvika att betala skatt. Här måste det till ett regelverk som inte går att komma undan. Vi har ett väldigt bekymmer med rekrytering i Sverige men lösningen på det kan inte vara att vi ska jobba kriminellt och bryta mot lagen. Blir det inga ställningsbyggare eller byggare överhuvudtaget så tvingas politiken agera. Som det är nu hjälper vi dem att dölja ett strukturellt problem.

Olika utbildning och individuella löner är också något vi borde sträva efter anser han. Liket den lösning de har i England där yrket är indelat i flera nivåer.

– Vill man jobba som plankbärare så kan man få göra det hela livet utan utbildning. Samtidigt som det ska vara tuffare utbildning för de som vill gå vidare, och givetvis måste det spegla sig i en lönedifferens.

Upplägget på årsmöten och resor har blivit betydligt bättre på sistone, tycker Mattias. Utbildningarna har också förbättrats och generellt upplever han en större lyhördhet från branschen.

– Nu behöver föreningen lägga stort fokus på regler och förutsättningar för bemanning, både utländsk och inhemsk. Vidare bör utbildningen av företagsledare ytterligare förstärkas så att alla företag lär sig jobba ordentligt med kalkyler och lär sig skillnad på kostnader/intäkter på material, arbete och transporter. /vänd

RÖSTER FRÅN STYRELSEN/ FORTS

Roger Björk, ordförande i styrelsen. Delägare och projektansvarig på Sydställningar i Sölvesborg AB.

Första gången Roger kom i kontakt med branschen var när han följde med en kompis som jobbade som ställningsbyggare. Då hade han semester från sitt ordinarie jobb på Iföverken. Han fastnade direkt och sade

upp sig från sig från sin anställning. Efter tre år på Erngrens Byggnadsställningars avdelning i Sölvesborg blev hans arbetslag erbjuden jobb på Sydställningar.

– Det var målet för de flesta ställningsbyggare i närområdet då och 1990 gick vi över. Det är någonting jag aldrig har ångrat. Vi fick till och med en egen sladdlös bormaskin vilket var lyx på den tiden. Efter några år blev jag erbjuden en tjänst som arbetsledare som inom kort växades upp till projektchef. Idag jobbar jag fortfarande som projektansvarig och är sedan 2010 en av ägarna i Sydställningar.

Han har deltagit på de flesta stämmorna sedan 2008 och förstod tidigt att STIB var en viktig aktör för att lyfta branschen framåt. Erbjudandet om att bli nominerad till styrelsen kom 2015 och samma år blev han invald.

– Personligen hoppas jag att vi kan utveckla och marknadsföra både yrket som montör och branschens nytta för samtliga medlemsföretag. Vi är en liten yrkesgrupp som behöver hålla samman för att kunna utvecklas på ett bra sätt. Vår största utmaning i dag är bristen på kompetent arbetskraft. Idag löser de flesta företagen detta med bemanning från utlandet eller att man

tackar nej till uppdrag, vilket troligen inte är hållbart i längden. Det enda sättet att få ner inhyrning till rimliga nivåer är att marknadsföra yrket i skolan, fortsätta anställa lärlingar och se till så att befintlig personal stannar kvar i branschen.

De senaste åren tycker han att STIB har lyckats bra med utbildningarna, att de ökat i kvalitet.

– STIB ska värna om kompetensen i yrket och bistå med valideringar av utländska yrkesbevis för att i största möjliga mån styrka att vederbörande har rätt kunskap och arbetade timmar eftersom branschen i dagsläget är beroende av inhyrd kompetent arbetskraft.

Roger tycker att auktorisationen är oerhört viktig, eftersom det innebär att beställaren köper en produkt som är kontrollerad av branschen. Han tycker att STIB behöver förmedla värdet av en auktorisation till beställarledet, men också se till så att auktoriserade företag verkligen lever upp till kraven.

– Blir auktorisation på sikt ett beställarkrav är jag övertygad om att kvaliteten ökar vilket gynnar branschen.

Text och bild: Daniel Pernikliski

PcP

Engineering Safety™

Aluminium plankor, trappor och tillbehör

- Tillverkat i saltvattenbeständig aluminium
- Halksäker ovsida
- Stark i förhållande till vikt
- Hanteringsvänlig
- Patenterat kroksystem
- Passar till alla ställningssystem
- Behåll handlingsfriheten. Ni har möjlighet att leasa via Wasa Kredit.

Få ett erbjudande idag

PcP Sverige AB +46 31 53 59 60 forsaljning@pcp-corp.se www.pcp-corp.com

ROOF
WORKS

WOOD
POLES

ACCESS
PLATFORMS

CONFINED
SPACES

CONSTRUCTION

RESCUE

WIND
TURBINES

SCAFFOLDING

ROPE
ACCESS

TELECOM

Ekman

Safety

önskar er alla en
härlig sommar!

VI KAN FALLSKYDD
KONTAKTA OSS!

Tel: 044 -103499

E-mail: info@ekmansafety.com

www.ekmansafety.com

Tre snabba till leverantörerna

Mikael Ekman – VD, Ekmans Safety:

1) Pågår något arbete för att ta fram lättare och mer ergonomiska detaljer?

Vi har täta dialoger med våra leverantörer för att ta fram nya ergonomiska produkter. Vårt senaste tillskott är den lätta "Itaka" selen. Det är en Arbets- och positioneringssele med ett unikt midjebälte som är öppen i sin design i ryggdelen. En av de lättaste på marknaden. Den är utrustad med två förankringspunkter – i rygg och bröst. Förankringspunkten i rygg är placerad högt upp på ryggen så att man kan bära exempelvis ryggsäck. Den har två parkeringsöglor för krokarna.

2) Vilket är ert mest utmanande projekt just nu?

Huvudfokus och utmanande projekt hos oss är utbildning för att få fler att förstå hur man kombinerar sin personliga fallskyddsutrustning så att den ger ett fullt skydd i händelse av att ett fall uppstår. Samt ha en väl fungerande räddningsplan med rätt utrustning "om" det oförutsedda skulle inträffa.

Om man ser över åren så har en viktig del alltid varit att utbilda våra kunder och informera att inte ta genvägar. Att säga "ska ju bara"-uttrycket är förenat med enorma risker. Vi vill bygga bort det uttrycket med innovativa och funktionella fallskyddslösningar, som både förenklar användandet, tar bort slarv och ger en trygghet och säker arbetsmiljö.

3) Hur har ni påverkats av kriget i Ukraina?

Råvarumarknaden och tillgången på olika komponenter påverkas i tillverkarleden, vilket skapar längre ledtider och prisökningar. Vi som alla andra försöker erhålla en balanserad tillgång och ha god lagerhållning. Ser fram emot att vi inom snar framtid går mot bättre marknadsförhållanden.

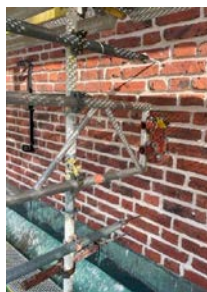
Niklas Andersson – teknisk chef, PlusEight System:

1) Pågår något arbete för att ta fram lättare och mer ergonomiska detaljer?

Ja, absolut, det genomsyrar allt vi gör! Ergonomi och viktoptimering har varit fokus för Plus8 sedan starten för snart 40 år sedan.

Därför har vi redan från start haft plattformar som inte bara är plattformar, utan även ersätter horisontaler och har plandiagonalavstyvande funktion samt gitterrätten som dubbelarbetar som diagonaler. Nu har vi dessutom våra nya fackverksbalkar ABM05 och ABM10, som är optimerade för låg vikt och hög kapacitet med många användningsområden.

Vi som arbetar med teknisk support lägger dessutom mycket energi på att optimera de konstruktioner vi lämnar ifrån oss så att så få och lätta komponenter som möjligt används.

Renoveringen är såväl utvändigt som invändigt och har presenterat ett brett spektrum av utmaningar.

Med brant taklutning på såväl skepp som nischer har kravet på ställningens infästningar varit stora och speciallösningar blivit nödvändiga.

Vår tekniska support har arbetat tätt tillsammans med Plusmontage för att hjälpa till att nå överallt som kunden önskat. Att få till vilplan för takarbetet som inte blåser bort när det stormar och en lösning för att inte behöva fler förankringar än absolut nödvändigt i tornen har varit utmaningar som kantat vägen.

En tät dialog och god förståelse för de utmaningar som respektive yrkeskategori råkar ut för är ett måste när en bra ställning ska byggas.

3) Hur har ni påverkats av kriget i Ukraina?

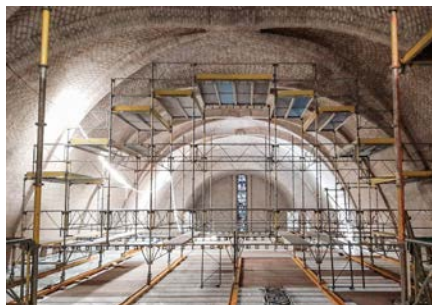
En del av Plus8 ligger i södra Polen, ungefär 30 mil från den ukrainska gränsen. Några av de som arbetar i produktionen bor i Ukraina och detta påverkar förstås hela företaget.

Utöver det märker vi av kraftigt höjda materialpriser och vi jobbar hårt med att effektivisera och optimera produktionen för att hålla försäljningspriserna så stabila som möjligt.

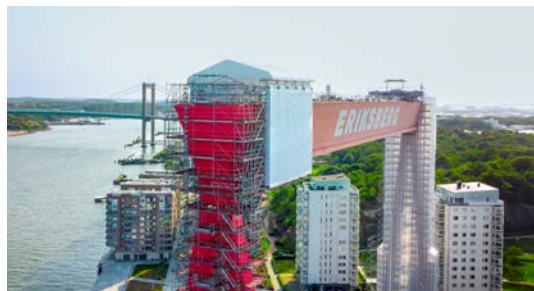
2) Vilket är ert mest utmanande projekt just nu?

Det är en utmaning bara att välja bland projekten just nu, men om vi bara får välja ett får det bli Högalidskyrkan.

Kyrkan är 84 meter till toppen i toppen på tornet och det fanns en önskan om att inte behöva fästa in ställningen de översta 30 metrarna på tornet.

Medlemmar har skickat in frågor till våra leverantörer. Alla som svarat publicerar vi här. Har du egna förslag på nya frågor till nästa nummer är du välkommen att skicka in dem till kansliet.

Per Hammar – Teknisk chef, Layher AB

1) Pågår något arbete för att ta fram lättare och mer ergonomiska detaljer?

På Nordbygg 2022 lanserade vi i Sverige AGS-systemet, som är en utökning av Allroundsystemet. AGS är ett system för fasadställningar där man monterar horisontalerna från bomlaget under. På så vis får man ett förmonterat fallskyddsräcke som är på plats redan innan man kommer upp på bomlaget. Montaget är väldigt enkelt och smidigt, räckena väger bara 4,5 kg för ett 2,57 räck och det går snabbt att montera. Räckets sticks in i ett räckesfäste och kan monteras och demonteras helt oberoende av riktning. Man behöver alltså inte montera alla räckena i en viss ordning från till exempel höger till vänster. Man kan också ta bort räckena där det behövs, för att till exempel lägga till ett trapptrorn eller en intagsbrygga.

AGS-systemet är en riktigt stor nyhet

för oss, och vi är glada över det positiva mottagandet det fått från våra kunder som sett det och även provat på. Det första större projektet i Sverige genomförs just nu i Uppsala, där en ställningsentreprenör bygger fasadställning som senare också kommer att bära upp ett väderskydd. Montörerna tycker att det gått snabbt och smidigt att bygga.

2) Vilket är ert mest utmanande projekt just nu?

Ett väldigt roligt exempel är Eriksbergs Bockkran där Scaffolding Projects byggde en väldigt speciell ställning som användes då kranen skulle blåstras och målas om. Eftersom kranen är 80 meter hög och 100 meter bred och står mitt i det som nu är ett bostadsområde så blev projektet mycket uppmärksammat.

För bockkranen skapade vi tillsammans

med kunden en väldigt effektiv och säker lösning som innehöll både Allround, Keder XL och vårt nya balksystem FlexBeam. Samt en massa finurliga lösningar, för bland annat förankringar och rullbarheten längs bommen. Vi gjorde också en liten film som ni kan se genom att skanna QR-koden ovan.

3) Hur har ni påverkats av kriget i Ukraina?

Kriget får en stor påverkan och är en stor katastrof, framför allt med mänskligt lidande och förödelse. Vår koncern beslutade tidigt att avbryta alla leveranser till Ryssland, oberoende av sanktionerna.

Också våra inköp berörs, eftersom både tillgång och efterfrågan påverkas. Det har inneburit högre priser för råmaterial, men samtidigt har vår inköpsavdelning i Tyskland lyckats säkra leveranser av material även då det varit svårt.

Fredrik Nilsson – ägare och VD, Frontsite:

1) Pågår något arbete för att ta fram lättare och mer ergonomiska detaljer?

Vi arbetar löpande med att ta fram produkter som ska underlätta arbetet och höja säkerheten på arbetsplatserna. Exempel på en sådan produkt är våra spirskydd som ska agera krockkudde ifall

någon springer eller cyklar in i en ställning. De höjer även spirornas synlighet genom integrerade reflexer.

2) Vilket är ert mest utmanande projekt just nu?

Vi arbetar med att ta fram en ny kederduk till de olika väderskyddslösningar som finns. Utmaningen i detta är att minska vikten men samtidigt bibehålla den kvalitet som vår tjockare duk har idag och att öka slitstyrkan ytterligare.

3) Hur har ni påverkats av kriget i Ukraina?

Vi har påverkats av kriget men också av pandemin som har satt sina spår,

precis som för alla andra. Resultatet har blivit stora prisökningar och förlängda leveranstider men också svårigheter att få fram råvarorna till våra produkter. Samtidigt så tycker jag det är viktigt att lyfta fram de positiva sakerna som dessa tråkiga omständigheter också fört med sig. Vi har blivit mer digitala, utvecklat våra arbetssätt genom att vi tvingats ur gamla hjulspår och blivit bättre på att hitta alternativa lösningar på våra problem.

FRONTSITE

Vi måttanpassar tak och gaveldukar efter era behov.

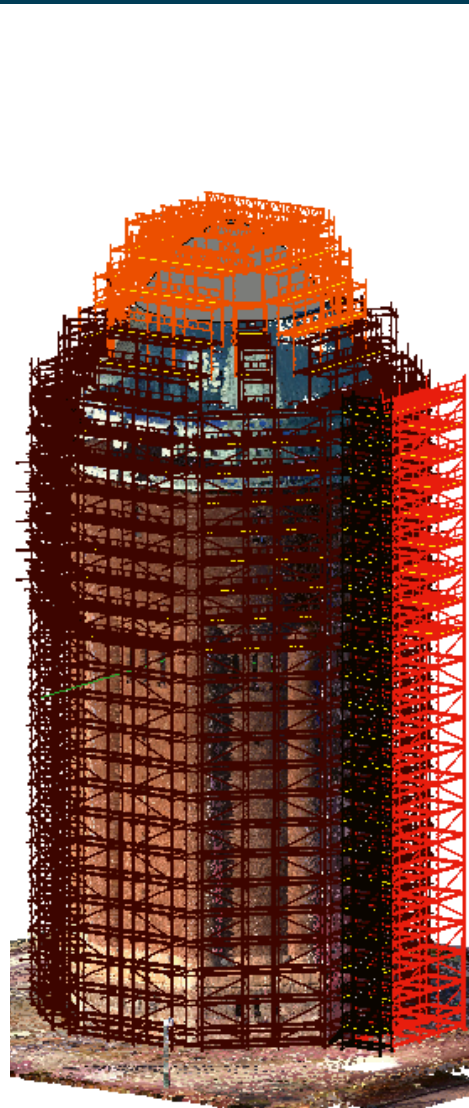

- *Förstärkt nylonväv.*
- *Tillverkas i Europa.*
- *Konkurrenskraftigt pris.*
- *Korta leveranstider.*
- *Takdukar med leasingavtal genom Wasa Kredit.*

Tel. 0709 - 48 31 32 fredrik@frontsite.se

FRONTSITE.SE

HAKIS DIGITALA VERKTYG

3D-scanning av byggnader gör det komplexa enkelt

Med hjälp av HAKIs digitala verktyg går det snabbt och enkelt att ta fram skräddarsydda digitala ritningar och modeller av ställningar som ser till att nybyggnations- eller renoveringsprojekt kan utföras på ett effektivt sätt. Även utmärkt för projekt då fullständiga ritningar för en byggnad saknas. Tjänsten 3D-scanning är fullt integrerad med HAKIs digitala designverktyg.

Layher AGS

FÖRMONTERAT KOLLEKTIVT FALLSKYDD

- ▶ Snabb montering och demontering
- ▶ LightWeight
- ▶ AGS-systemet - del av Layher Allround

Tredelig sommar önskar

Layher®

Mer möjligheter. Ställningssystemet.